

tiets Formand Mødet med at sige, at nu havde han jo hørt, hvad Socialdemokraterne vilde og kunde ønske, det skulde blive forelagt Partiet; men vi fik aldrig noget Svar derpaa. Altsaa, Forhandlingernes Stranding blev hidført af Venstre, derom kan der ingen Tvivl være; hvorvidt vore Betingelser var uantagelige, er en anden Sag; jeg tror ikke, de var det.

Vor Tanke om et saadant Status quo-Valg og den ganske naturlige Betingelse, vi stillede derfor: at Venstre skulde vise samme Iver for Grundlovsforslaget som for Militærforliget i 1909, hang jo sammen med, at vi ikke havde faaet det grundlovs-paabudte Folketingsvalg, som havde gjort det hele saa let og naturligt. Hvis Landstingets Afvisning den 3. April af Regeringens Grundlovsforslag var blevet besvaret med en Landstingsopløsning, og hvis den Landstingsopløsning, hvad man kunde vente, var faldet ud til Fordel for Regeringens Forslag, vilde jo det ordinære Folketingsvalg i Maj være blevet det grundlovs-paabudte Opløsningsvalg. Saa vilde det være blevet et Valg, der kun havde med den ene Sag, Grundlovssagen, at gøre, udelukkende med den, og saa snart Grundlovsforslaget var stadfæstet, vilde vi have faaet nye Valg til hele Rigsdagen; men i saa Fald havde det været den naturligste Ting af Verden, at de forskellige Partier, der stod enige om Grundlovssagen, lagde de Forslag af social eller militær Natur eller andre Lovforslag, hvorom der var Strid, til Side. Saa var det ordinære Valg i Maj udelukkende blevet et Grundlovsvalg, og den Rigsdag, der var udgaaet heraf, var i Ordets bogstaveligste Forstand blevet en grundlovgivende Rigsforsamling.

Det er i sig selv naturligt, at Grundlovsforhandlinger skilles ud fra det øvrige Lovgivningsarbejde. Man har derfor ogsaa i visse Lande Forfatningsbestemmelser, der henlægger den grundlovgivende Myndighed til en særlig Rigsforsamling. Dermed hænger det sammen, at Grundlovsforhandlinger bør fremmes nogenlunde hurtigt. Langsomme, næsten endeløse Grundlovsforhandlinger maa ifølge selve Sagens Natur være højst uheldige, idet Forhandlingen om Grundloven maa i ikke ringe Grad slyde det øvrige Lovgivningsarbejde til Side — den maa ikke paavirkes, ikke speges deraf. Det skal være de grundlovspolitiske Delingslinier, der ved et saadant Valg, ikke mindst, som Forholdene er her i Danmark, er de egentlig afgørende. Denne Tanke om saa nogen-

lunde at isolere Grundlovsforhandlingerne og føre dem nogenlunde hurtigt igennem har jo heller ikke været fremmed for den højtærede Regering. Jeg husker saaledes, at den højtærede Finansminister kort efter Grundlovsforslaget Fremsættelse, jeg tror, det var ved et Møde i Studentersamfundet her i København, udtalte, at det dog maa ske var lovlig sangvinsk at vente Grundlovssagen ført igennem fra 23. Oktober til 5. Juni, men at han paa den anden Side erkendte, at ifølge Sagens Natur burde Grundlovsforslaget fremmes med rimelig Hurtighed — omtrent saadan faldt Ordene vistnok. Der har sikkert indenfor Venstre været delte Meninger om, hvorvidt det Tidspunkt, hvorpaa Regeringen i Oktober i Fjor rejste Spørgsmaalet om den samlede Forfatningsrevision, var belejligt; men dette Spørgsmaal, Spørgsmaalet om de to Tempi, skal jeg ikke her komme nærmere ind paa. Derom kan der, synes jeg, dog ingen Tvivl være, at er Forfatningssagen først rejst, maa den fremmes i et rimelig hurtigt Tempo i Ordets rigtige sproglige Betydning.

Forhandlingerne om en vis Samvirken ved Folketingsvalgene førte altsaa desværre ikke til noget Resultat. Venstre afbrød Forhandlingerne. Jeg siger ikke dette som en Bebrejdelse; det var jo Venstres Ret at gaa til Valget under de Vilkaar, som Partiet selv bestemte; jeg fastslaaer kun Kendsgerningerne, der har deres Betydning til Belysning af det Folketingsvalg den 20. Maj, hvis Konsekvenser det er vor Op-gave at drøfte i Dag. Har nu dette Valg den 20. Maj forandret Stillingen væsentligt for Grundlovssagen, for Regeringen, for Tingets Flertal? Den højtærede Finansminister udtalte i et Interview til et Stockholmer-Blad i Begyndelsen af April — jeg tror, det var den 6. April, nogle faa Dage efter Landstingets Afvisning af Grundlovsforslaget den 3. April — følgende: „Regeringen har anset det for rigtigst ikke straks at opløse Landstinget, men først at give Folketingsvalgerne Lejlighed til at udtale sig om Forfatningssagen. Det kan imidlertid ventes, at Folketingsvalget vil udvise en stor Majoritet for Forslaget; og naar Regeringens Stilling efter Valget bliver tilstrækkelig stærk, vil Ministeriet snarest muligt foretage de yderligere Skridt, som kræves for at føre Sagen igennem.“ „Efter den Holdning,“ — fortsatte Finansministeren — „Landstinget indtager, maa det anses for givet, at en Opløsning af Landstinget bliver nødvendig, for at man kan opnaa en samstem-